VEŠTAČKA INTELIGENCIJA, 2020/2021

INTELIGENTNI AGENTI

Sadržaj

- Definicija agenta
- PEAS (Performance measure, Environment, Actuators, Sensors)
- Arhitekture agenata
- Tipovi okruženja

Prof. dr Leonid Stoimenov

Šta je agent? (1)

*"…agenti su softverski entiteti koji izvršavaju skup operacija u ime korisnika ili **drugog programa …**"* [IBM]

Šta je agent? (2)

- **Inteligentni agent** (ili jednostavno agent) na Internetu, je program koji **uzima informacije** ili izvršava neke druge servise **bez vašeg prisustva odnosno intervencije,** na osnovu prethodno definisanog rasporeda.

- *„Agent je bilo šta što može da **percipira** svoje **okruženje** preko senzora i **deluje** na **okruženje** preko efektora."*

Definicija agenta (4)

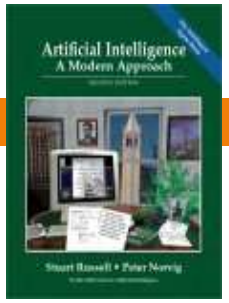

- *„Agent je bilo šta što može da **percipira** svoje **okruženje** preko senzora i **deluje** na **okruženje** preko efektora."*

Russell & Norvig

Agent je entitet koji saznaje o svom okruženju i izvršava razne akcije.

Agent je bilo koji sistem (sw, hw ili kombinacija), koji je sposoban da prima informacije iz okruženja

preko senzora i da

deluje na okruženje

preko efektora.

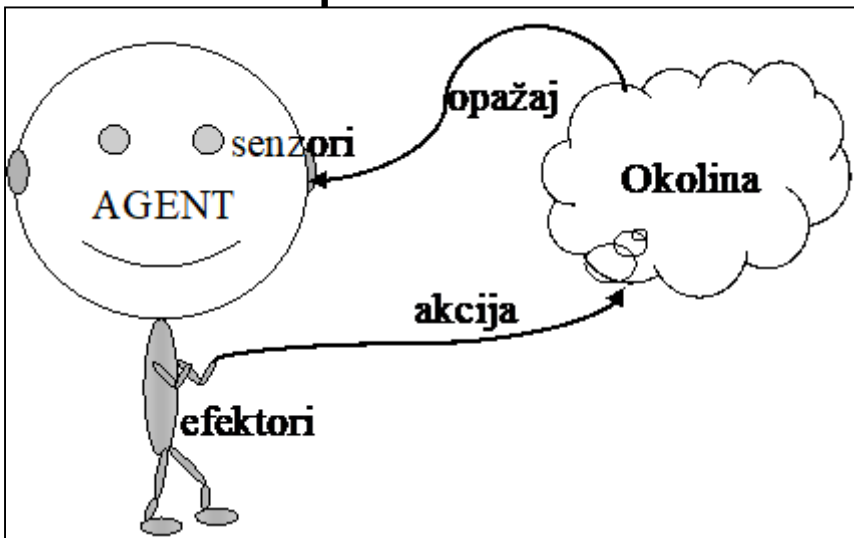

Funkcija koja opisuje agente

Može se opisati pomoću funkcije (*funkcija agenta*) koja preslikava opažaje u akcije

f: P* → A

- Program agenta se izvršava na fizičkoj arhitekturi da bi realizovao f

Agent = Arhitektura + Program

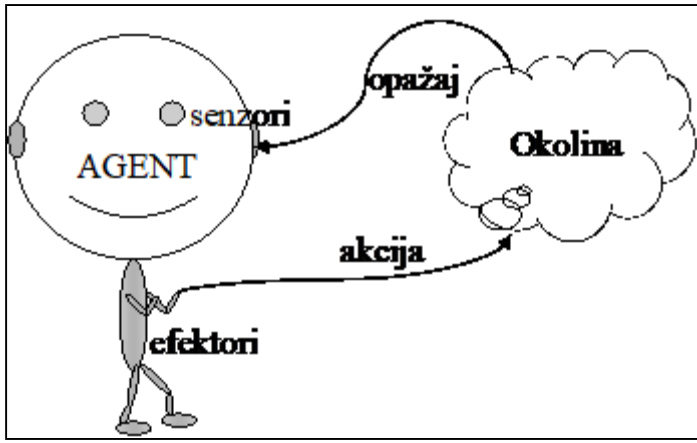

Agenti

- **Čovek** kao agent:
  - oči, uši, i ostali organi kao senzori;
  - ruke, noge, usta i ostali delovi tela kao aktuatori
- **Robot**-agent:
  - kamere i infrared senzori za dodir;
  - različiti motori kao aktuatori
- **Sofverski agent**
  - Ulazni parametri
  - Rezultati

Klasifikacija agenata

(Franklin and Graesser)

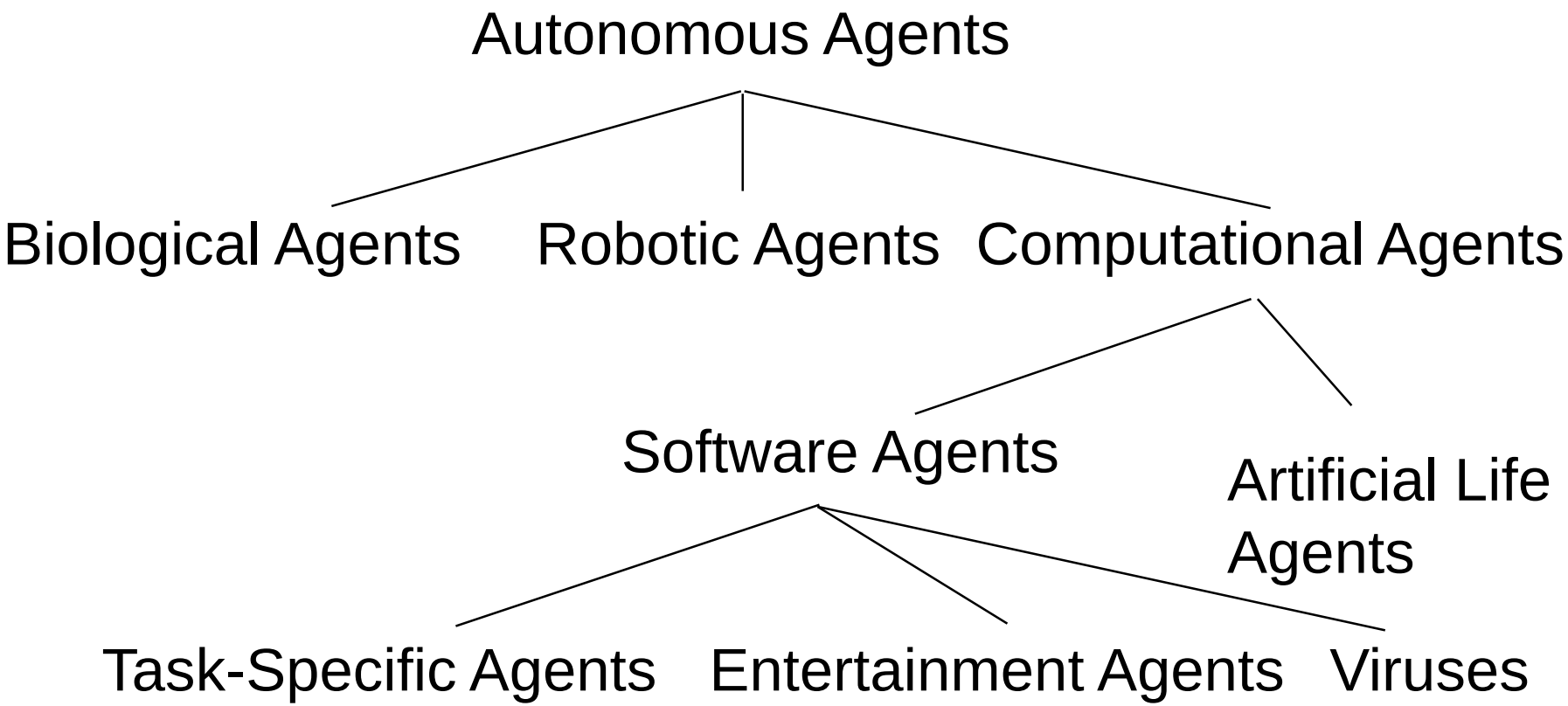

Šta je *inteligentni* agent?

Inteligentni agent *je računarski sistem koji može da izvrši* ***autonomno fleksibilnu*** *akciju u nekom okruženju za dostizanje definisanog cilja*

Pod *fleksibilnom* akcijom podrazumevamo:

- *Reaktivnost* – postoji interakcija sa okruženjem i sposoban je da odgovori na promene koje se dešavaju u njemu
- *Pro-aktivnost* – sposoban je za ponašanje definisano ciljem,
- *Socijalni aspekt* – sposoban je da interaguje sa drugim agentima (i ljudima)

Evaluacija agenata

- Agent treba da “radi prave stvari", u zavisnosti od onoga što prima preko percepcije i akcija koje može da izvršava.
- Prava akcija je ona koja obezbeđuje da agent bude najuspešniji
- **Racionalnost**:
  - da li se agent ponaša tako da **maksimizira performanse,** na osnovu zadatog znanja i opažanja iz okruženja?
- Autonomnost:
  - da li su agentove akcije odredjene iskustvom

Mera performansi

- **Mera performansi:** Objektivni kriterijum kojim se meri uspešnost agenta
- Određena je ciljevima koji su definisani za agenta
  Primer: mera performasi za *Vacuum-cleaner* agenta može biti očišćena količina smeća, potrošeno vreme za čišćenje, količina energije, količina generisane buke, ...

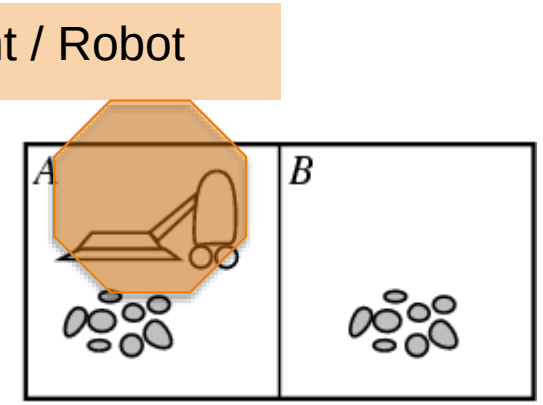

Evaluacija agenata

- Kako meriti performanse agenta?
- Merenje performansi (zavisi od okruženja)
  - **Eksterno merenje performansi** (kako agent deluje na okolinu)
  - **Samo-evaluacija** – agent je sposoban da sam vrši procenu svojih akcija
  - **kontinualno, periodično ili jedna evaluacija**

- Specifikacija mera performansi:
  - mere performansi su eksterne
  - okruženje obezbeđuje povratnu informaciju agentu u obliku funkcija za preslikavanje iz mogućih stanja u realne brojeve
  - povratne informacije se mogu obezbediti nakon svake akcije, periodično ili na kraju delovanja agenta

Idealni racionalni agent

Za svaku sekvencu opažanja, idealni racionalni agent izvršava akciju koja maksimizira performanse, na osnovu ulaza i ugrađenog znanja koje agent poseduje.

Problem: perfektno racionalno ponašanje je limitirano hardverskim mogućnostima

Racionalni agent

Racionalni agent je generalizacija programa:

- Softverski sistem => Agent
- Ulaz => Opažanja
- Izlaz => Akcije
- Specifikacije => Mera performansi

Problem: perfektno racionalno ponašanje je limitirano hardverskim mogućnostima

Osnovni koncepti

Percepts,
Actions,
Goals,
Environment

- **O**pažanja (ulaz) / **S**enzori (ulazni uredjaji)
- **A**kcije (izlaz) / **E**fektori (izlazni uredjaji)
- **C**ilj / **M**era performansi
- **O**kruženje

Primer: Vacuum-cleaner world

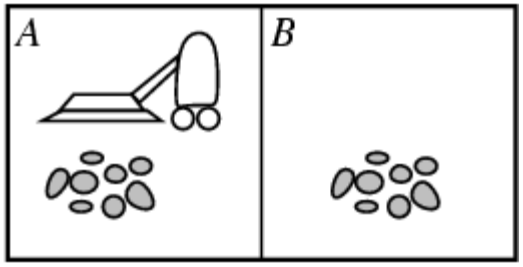

- Opažanja: lokacija i sadržaj, napr., [A, Dirty]
- Akcije: *Left*, *Right*, *Suck*, *NoOp*

iRobot Roomba® 400
Vacuum Cleaning Robot

iRobot Corporation

Founder Rodney Brooks (MIT)

- Powerful suction and rotating brushes
- Automatically navigates for best cleaning coverage
- Cleans under and around furniture, into corners and along wall edges
- Self-adjusts from carpets to hard floors and back again
- Automatically avoids stairs, drop-offs and off-limit areas
- Simple to use— just press the Clean button and Roomba does the rest

Osnovni koncepti: Primer Vacuum-cleaner world

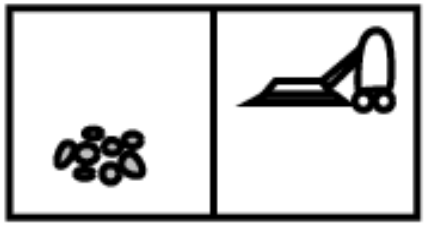

- **Okruženje**: zadati prostor (dve prostorije, međusobno povezane), zidovi, prepreke, nečistoća
- **Opažanja**: odnose se na lokaciju i sadržaj, tj detekcija nečistoća, zid/dodir
  - **Senzori**: odgovaraju opažanjima – senzor za nečistoću, senzor za dodir
- **Akcije**: čisti/stani, gore, dole, levo, desno
  - **Efektori**: za izvršenje akcija – motor za pokretanje, mehanizam za zaustavljanje, mehanizam za okretanje,...
- **Cilj/Mera performansi**: Ciljevi zavise od okoline: čiste obe prostorije!!

Agent za automatski taksi:

- Okruženje: ??
- Senzori: ??
- / Opažanja (ulaz): ??
- Akcije: ??
- / Efektori: ??
- Mere performansi: ??
- / Ciljevi: ??

Ralph: Vision based vehicle steering
analiza slika autoputa ispred vozila u pokretu
određuje zakrivljenost puta (krivine)
određuje bočni offset pomeranja vozila u odnosu na centar trake puta
komande nad upravljačkim sistemom vozila
Komercijalno dostupan 1996: Assistwrae Technology Inc., cena $1975,

Agent za automatski taksi

- **Okruženje**: putevi, drugi saobraćaj, pešaci, korisnici
- **Senzori i opažanja**: kamere, sonar, brzinomer, GPS, merač pređenog puta, senzori motora, tastatura
- **Akcije i Efektori**: upravljački deo, akcelerator, kočnica, signalizacija, i sl
- **Mere performansi** / **Cilj**: siguran, brz, legalan, udoban put, maksimizacija profita

Medicinski dijagnostički sistem

- **Okruženje**: pacijenti, bolnica, osoblje
- **Senzori i opažanja**: tastatura (unos simptoma, nalaza, odgovora pacijenata)
- **Akcije i Efektori**: monitor (pitanja, testovi, dijagnoze, tretman, terapije) i sl
- **Mere performansi** / **Cilj**: zdrav pacijent, minimizacija cene, tužbe, ...

Robot na postavljanju delova

- **Okruženje:** pokretna traka sa delovima, delovi, spremišta delova
- **Senzori i opažanja:** kamere, senzori za ugao
- **Akcije i Efektori:** ruka robota
- **Mere performansi / Cilj:** procenat delova na svom mestu

Interaktivni tutor za učenje jezika

- **Okruženje**: studenti
- **Senzori i opažanja**: tastatura, mikrofon
- **Akcije i Efektori**: Ekran (primeri, sugestije, korekcije)
- **Mere performansi / Cilj**: maksimizacija rezultata studenta na testu, zaposlenje u Nemačkoj

Primeri tipova agenata i prikaz osnovnih koncepata

Agent Type	Percepts	Actions	Goals	Environment
Medical diagnosis system	Symptoms, findings, patient's answers	Questions, tests, treatments	Healthy patient, minimize costs	Patient, hospital
Satellite image analysis system	Pixels of varying intensity, color	Print a categorization of scene	Correct categorization	Images from orbiting satellite
Part-picking robot	Pixels of varying intensity	Pick up parts and sort into bins	Place parts in correct bins	Conveyor belt with parts
Refinery controller	Temperature, pressure readings	Open, close valves; adjust temperature	Maximize purity, yield, safety	Refinery
Interactive English tutor	Typed words	Print exercises, suggestions, corrections	Maximize student's score on test	Set of students

Figure 2.3 Examples of agent types and their PAGE descriptions.

Struktura inteligentnih agenata

- Agent = arhitektura + program
- Agent je specificiran pomoću **funkcije** koja preslikava niz opažanja u akciju.

$$f: P^* \rightarrow A$$

Osnovni algoritam:

- Ažuriraj memoriju (nova opažanja)
- Izaberi najbolju akciju
- Ažuriraj memoru (nova akcija)

```
function SKELETON-ACTION (percept) returns action
    static: memory

    memory ←UPDATE-MEMORY(memory, percept)
    action ←CHOOSE-BEST-ACTION(memory)
    memory ←UPDATE-MEMORY(memory, action)
    return action
```

Specificiranje funkcije preslikavanja

Jednostavno rešenje:

- Tabela koja sadrži sva moguća preslikavanja (može biti prevelika)
- Program agenta (predstavlja preslikavanje na koncizan način)
  - Uzima jedno opažanje
  - Pamti interno stanje

Primer: Vacuum-cleaner world

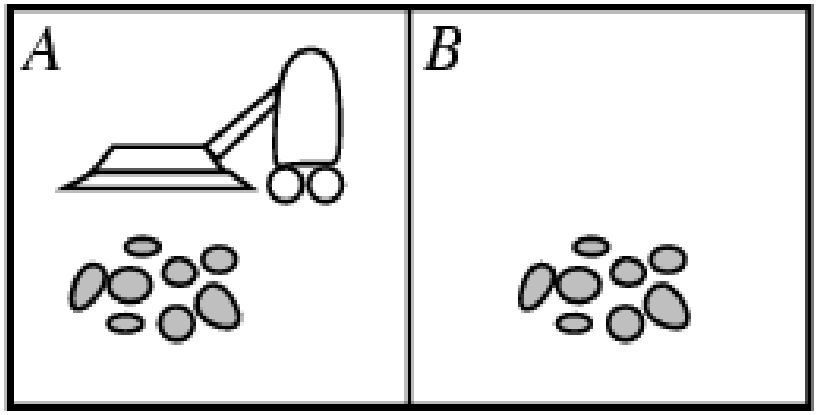

- **Opažaji**: lokacija i sadržaj, napr, [A,Dirty]
- **Akcije**: *Left*, *Right*, *Suck*, *NoOp*

Funkcija agenta: Preslikavanje opažaja u akcije

Percept sequence	Action
$[A, Clean]$	$Right$
$[A, Dirty]$	$Suck$
$[B, Clean]$	$Left$
$[B, Dirty]$	$Suck$
$[A, Clean], [A, Clean]$	$Right$
$[A, Clean], [A, Dirty]$	$Suck$
⋮	⋮

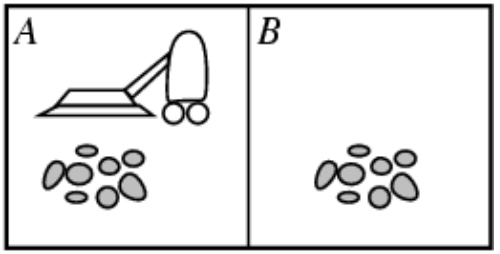

- Problemi:
  - za neke agente ova tabela je prevelika!!
  - Vreme potrebno za genrisanje tabele
  - Nema autonomije
  - Čak i sa elementima učenja, zahteva se dodatno vreme za sve podatke u tabeli

Arhitektura inteligentnih agenata

0. (Table-driven agenti)
1. Jednostavni agent baziran na refleksima
2. Refleks agenti koji pamte stanja
3. Agenti bazirani na cilju
4. Agenti bazirani na korisnosti

Jednostavni refleks agent

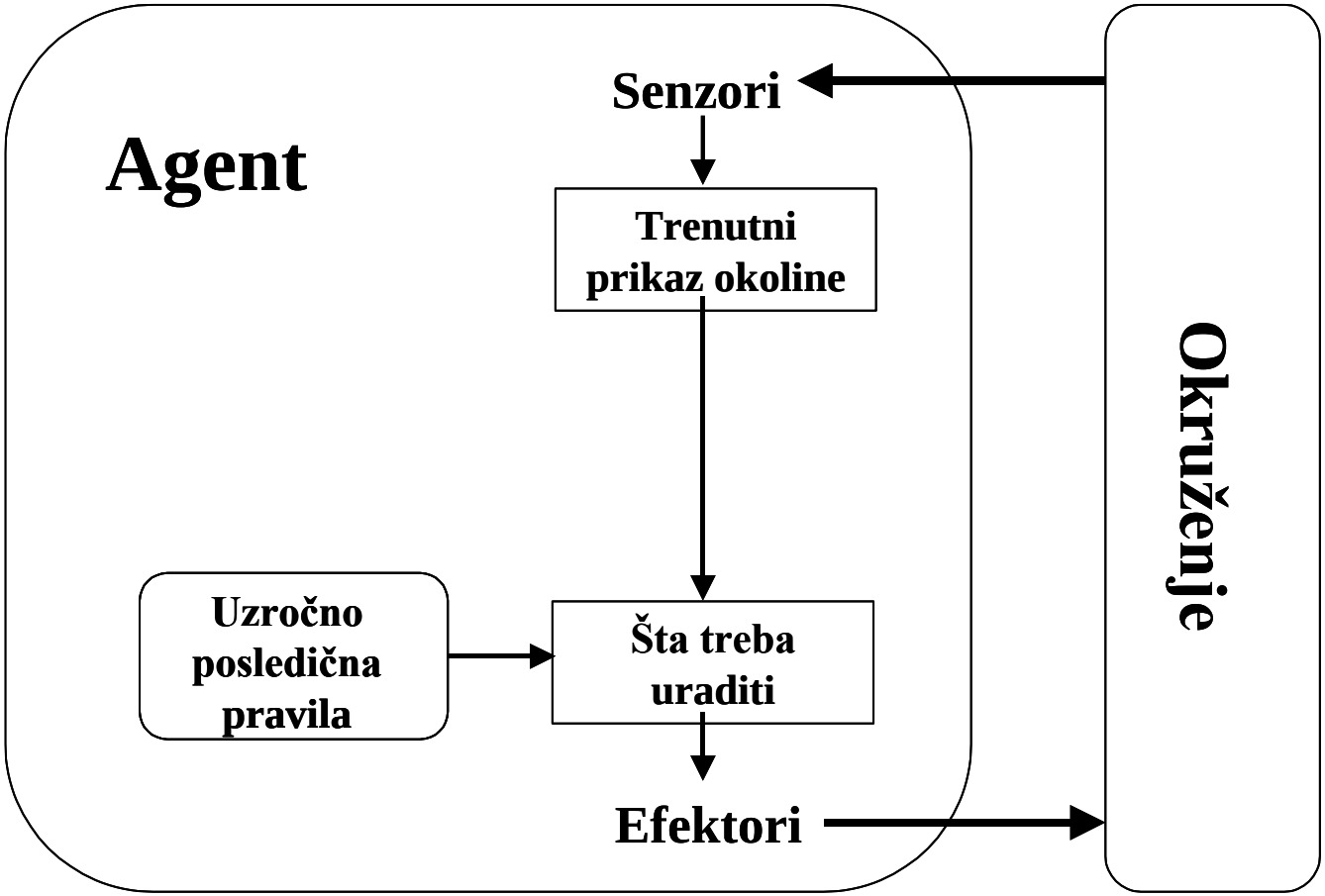

Jednostavni refleks agent

Algoritam

- Interpretacija ulaza
- Izbor pravila (poklapanje se situacijom)
- Nova akcija na osnovu pravila

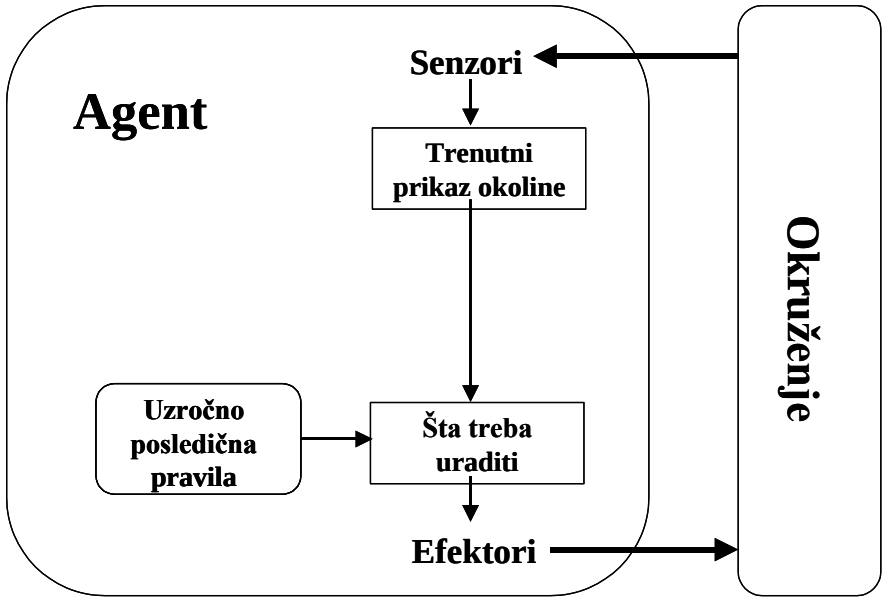

Pseudo-kod agenta baziranog na refleksima

function SIMPLE-REFLEX-AGENT(*percept*) **returns** action

  static: *rules*, a set of condition-action rules

  state ← INTERPRET-INPUT(*percept*)

  rule ← RULE-MATCH(*state*,*rules*)

  action ← *RULE*-ACTION[*rule*]

  return *action*

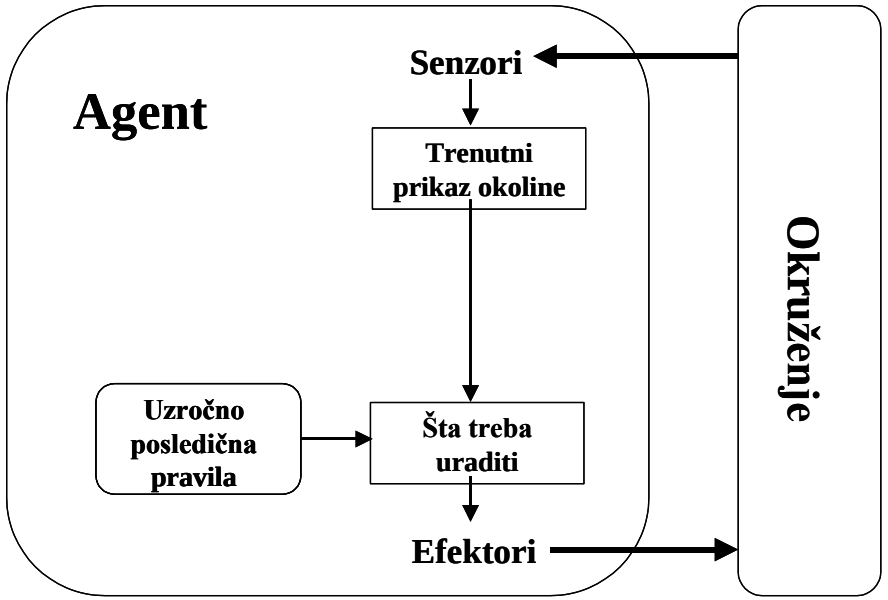

Primer implementacije u Lisp-u

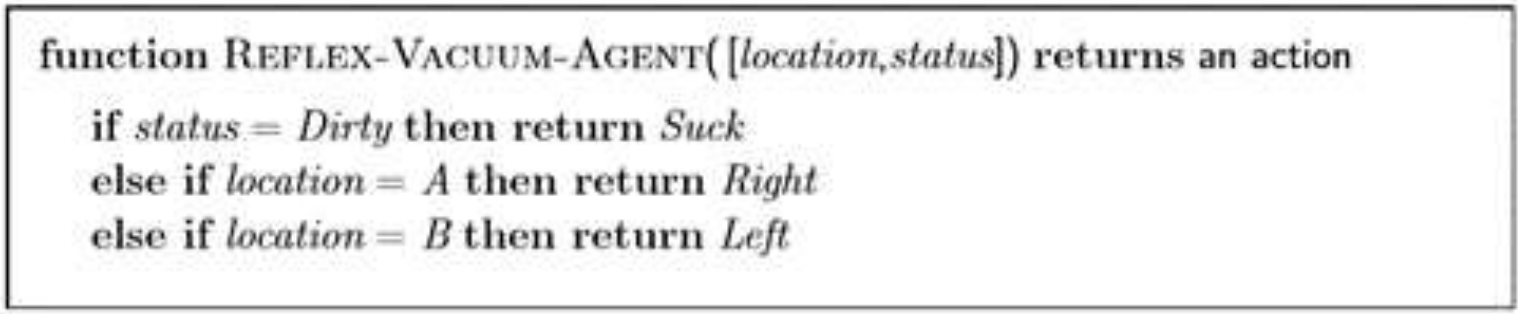


```
(setq joe (make-agent :name 'joe :body (make-agent-body)
                      :program (make-reflex-vacuum-agent-program)))

(defun make-reflex-vacuum-agent-program ()
    #'(lambda (percept)
        (let ((location (first percept)) (status (second percept)))
            (cond ((eq status 'dirty) 'Suck)
                  ((eq location 'A) 'Right)
                  ((eq location 'B) 'Left)))))
```

Refleks agent koji pamti stanje

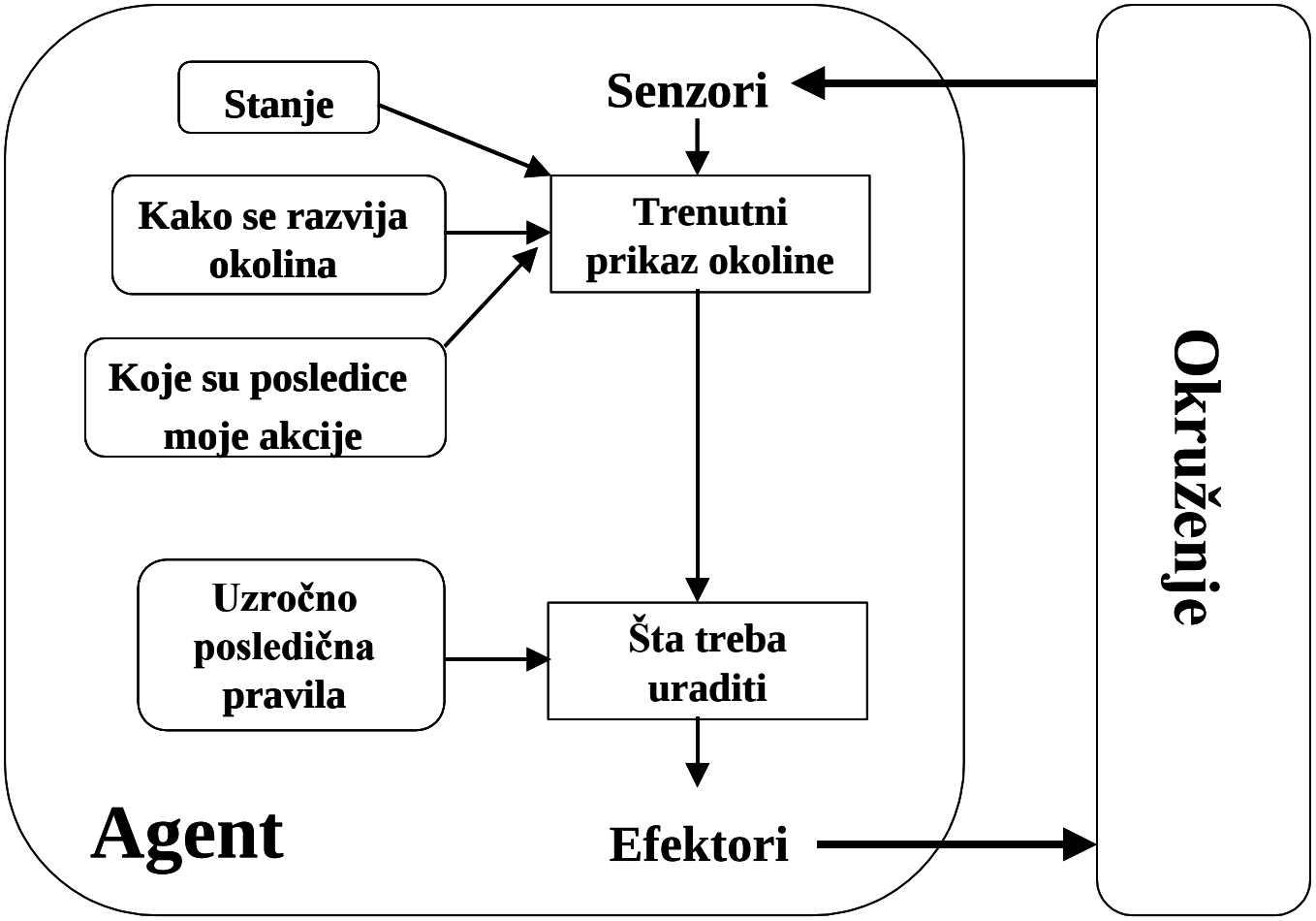

Refleks agent koji pamti stanje Pseudo-kod

- Ažuriraj stanje na osnovu ulaza
- Poklapanje situacije sa pravilima
- Izbor akcije na osnovu pravila
- Ažuriraj stanje na osnovu akcije

function REFLEX-AGENT-WITH-STATE(*percept*) **returns** an action
  static: ***state***, a description of the current world state
    rules, a set of condition-action rules
  state ← UPDATE-STATE(***state***, ***percept***)
  rule ← RULE-MATCH(***state***, ***rules***)
  action ← *RULE-ACTION*(***rule***)
  state ← *UPDATE-STATE*(***state***, ***action***)
  return ***action***

Agent baziran na cilju

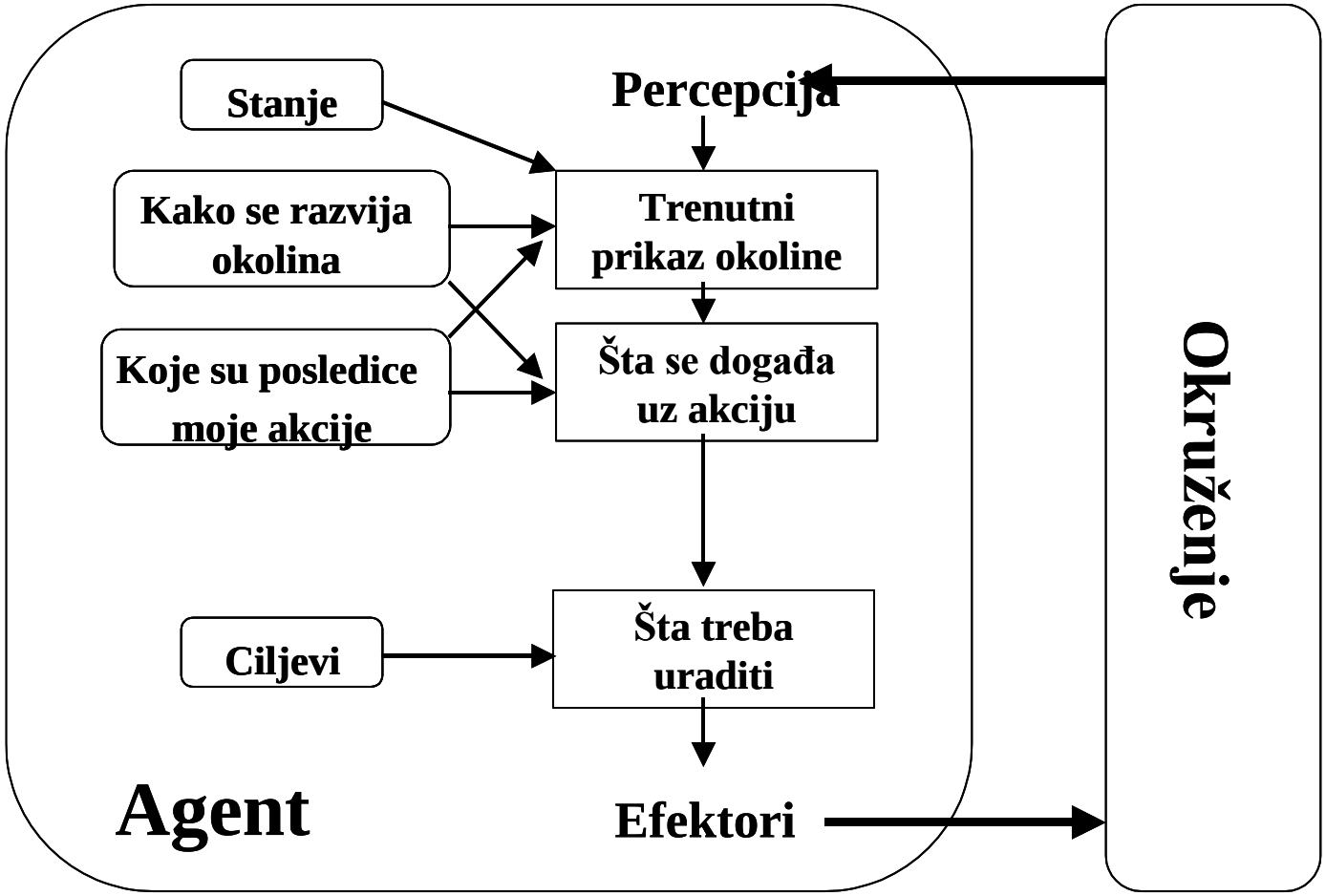

Agent baziran na korisnosti

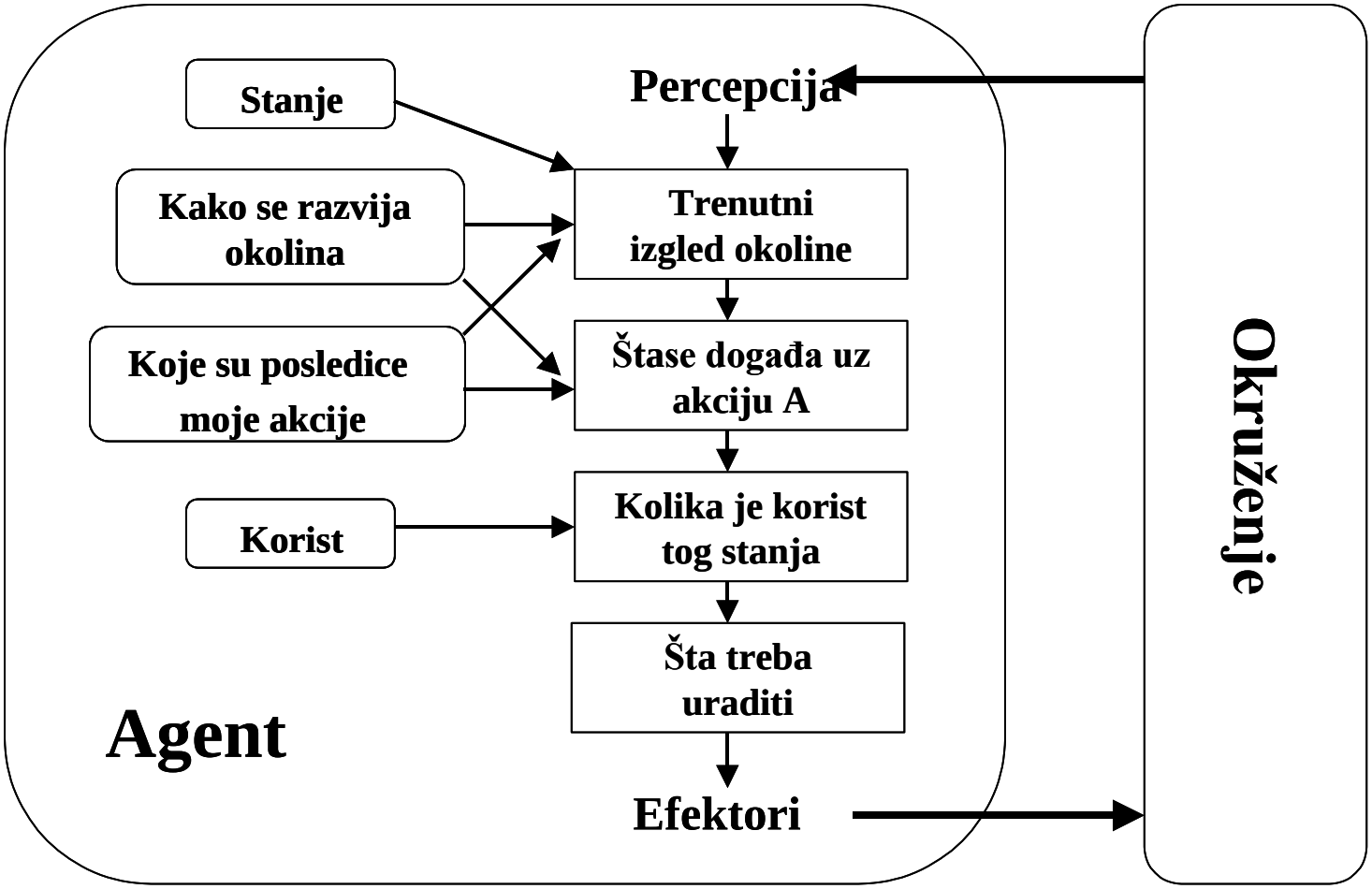

Osobine okruženja: Tipovi okruženja (1)

- **Dostupnost:** Potpuno ili delimično dostupna:
  - da li agent ima podatke o celokupnom okruženju ili samo o nekom delu okruženja.
- **Determinisanost:** Deterministička ili stohastička:
  - determisnitičko, ako sledeće stanje okruženja kompletno zavisi od tekućeg stanja i izabrane akcije od strane agenta,
  - inače stohastičko.

Tipovi okruženja (2)

- **Diskretnost:** Diskretna ili kontinualna:
  - da li su **stanja** (i **akcije**) diskretna ili kontinualna.
  - Šah je diskretno, vožnja taksija je kontinualno okruženje.
  - Kod diskretnih okruženja postoji konačan broj jasno definisanih koncepata i akcija.

Tipovi okruženja (3)

- **Epizodnost**: Bazirana na epizodama ili sekvencijalna:
  - u okruženju baziranom na epizodama iskustvo agenta je podeljeno na epizode.
  - Kvalitet akcije zavisi od samo od epizode; naredne epizode ne zavise od prethodnih.
  - Kod sekvencijalnih to nije slučaj, tj. “epizode” su međusobno zavisne.

Tipovi okruženja (4)

- Statička ili dinamička:
  - okruženje se ne menja (ili menja u drugom slučaju) dok agent "razmišlja".

- **Jedan ili više agenata u okruženju:**
  - konkurentna (suparnička) ili
  - komparativna (uporediva) okruženja

  (u originalu: *competitive* ili *comparative*).
- Definišu da li agenti međusobno sarađuju ili se nadmeću; u oba slučaja postoji komunikacija između agenata.

Okruženje: Primer

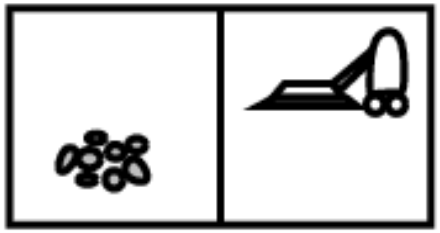

Agent: *vacuum-cleaner*

- Tip(ovi) ovog okruženja: ??
  - Potpuno ili delimično dostupna **??**
  - Deterministička ili stohastička **??**
  - Diskretna ili kontinualna **??**
  - Bazirana na epizodama ili sekvencijalna **??**
  - Statička ili dinamička **??**
  - Konkurentna ili komparativna **??**

Primeri okruženja i njihove osobine

Environment	Accessible	Deterministic	Episodic	Static	Discrete
Chess with a clock	Yes	Yes	No	Semi	Yes
Chess without a clock	Yes	Yes	No	Yes	Yes
Poker	No	No	No	Yes	Yes
Backgammon	Yes	No	No	Yes	Yes
Taxi driving	No	No	No	No	No
Medical diagnosis system	No	No	No	No	No
Image-analysis system	Yes	Yes	Yes	Semi	No
Part-picking robot	No	No	Yes	No	No
Refinery controller	No	No	No	No	No
Interactive English tutor	No	No	No	No	Yes

Programiranje okruženja

- Simulatori okruženja:
  - Za jednog ili više agenata
  - Daju agentu/agentima opažaje
  - Izvršava program agenta i dobija akciju agenta
  - Ažurira okruženje
  - Može se dodati kod koji vrši merenje performansi

Simulator okruženja

```
procedure RUN-ENVIRONMENT(state, UPDATE-FN, agents, termination)
  inputs: state, the initial state of the environment
          UPDATE-FN, function to modify the environment
          agents, a set of agents
          termination, a predicate to test when we are done

  repeat
    for each agent in agents do
      PERCEPT[agent] ← GET-PERCEPT(agent, state)
    end
    for each agent in agents do
      ACTION[agent] ← PROGRAM[agent](PERCEPT[agent])
    end
    state ← UPDATE-FN(actions, agents, state)
  until termination(state)
```

Simulator okruženja sa merenjem performansi

```
function RUN-EVAL-ENVIRONMENT(state, UPDATE-FN, agents,
                              termination, PERFORMANCE-FN) returns scores
  local variables: scores, a vector the same size as agents, all 0

  repeat
    for each agent in agents do
      PERCEPT[agent] ← GET-PERCEPT(agent, state)
    end
    for each agent in agents do
      ACTION[agent] ← PROGRAM[agent](PERCEPT[agent])
    end
    state ← UPDATE-FN(actions, agents, state)
    scores ← PERFORMANCE-FN(scores, agents, state)
  until termination(state)
  return scores                                          /* change */
```

PITANJA?

Dileme?

Komentari?